

מטעם 77 לפרשת אחרי רמזים בטעמי המקרא בפרשה

מהספר העתידי **רמזי טעם עם טעם לשב"ח** מאת שלום המאירי, אשמח לתגובות במייל: shalom303@gmail.com

לע"נ דודי בעל הקריאה המופלא רבי יצחק ב"ר איסר המאירי כ"ו בניסן התשל"ט

בְּזָאת (תביר) **יָבֵא אֶהְרֶן אֶל הַקֹּדֶשׁ** (ויקרא כ"ג)

רבי שלום פרלוב מקאיינדאנוו מבאר¹: 'בזאת' הוא מיעוט והכנעה, והטעם של **בְּזָאת** הוא **תביר** רמז **ללב נשבר**. גם 'תביר' אותיות 'ברית' רומז שאי אפשר לבא לבחינת הקדושה כי אם ע"י שמירת הברית.

רבי נחום בראנדווין מבורשטיין מבאר²: 'בזאת' עולה (=גימטריא) 'קדוש' והטעם מן **בְּזָאת** הוא **תביר**, מרומז מי שיש לו לב נשבר ויכול לבא אל הקדש, כי 'שפל' עולה 'קדוש'. והטעם מן **בְּזָאת** הוא תביר, לשון שבירה, היינו החצי מן 'בזאת' עולה 'הר', ומרומז שזכה להכניע היצר הנדמה כהר (סוכה נב עא), **ולשבר** תוקף היצר הרע.

רבי שרגא פייש פאללאק מבאר³: **בְּזָאת תביר**, לרמז שכהן גדול "תביר" יבא אל הקדש, כי **לֵב נִשְׁבֵּר וְנִדְפָה** אֲלֵהֶם לֹא תִבְצָה (תהלים נא, יט). ודוגמתו כל ישראל יעשה כן ביום הכפורים, ככתוב "וְאַתֶּם כֹּהֲנֵי יִדְוֹד תִּקְרְאוּ" (ישעי' א, ו).

רבי יעקב אסט מבאר⁴: איתא בזוה"ק⁵ דג' פעמים כתוב תפילה: "תפלה לעני" (תהלים קב), וכמו כן "תפלה למשה" (תהלים צ') ו"תפלה לדוד" (תהלים י"ז ופ"ו). ואומר הזוה"ק, שהתפלה של העני היא החשובה והמתקבלת ביותר. ולא זאת בלבד אלא גם התפילות האחרות שבני אדם מתפללים, אם נאמרו בלא כונה ואינם יכולים לעלות ולהתקבל לפני כסא כבודו, על ידי תפלה זו הם מתעלים ומתקבלים לפניו כביכול. וזה שכתב - 'תפלה לעני כי יעטף', כלומד שתפלת העני עוטפת בכנפיה את שאר התפילות ומעלתן עמה לפני הבורא יתברך. וכן גבי כהן גדול כתיב **בְּזָאת יָבֵא אֶהְרֶן אֶל הַקֹּדֶשׁ**, הנגינה על **בְּזָאת** היא **תביר** כלומר ע"י **דלבו יהיה נשבר בקרבו ויכול לכפר על ישראל ולהעלות כל תפילותיהם לפני הבורא יתברך**.

רבי חיים אלטר פאנעט מבאר⁶: **בְּזָאת** (תביר) יבא אֶהְרֶן, רמז למה שכתב רש"י **בזאת** גימטריא שלו **ארבע מאות ועשר** רמז לבית ראשון. והיינו שאחר זמן זה יחרב וזהו **תביר** לשון שבירה וחורבן.

¹ **דברי שלום** על התורה והעבודה, רבי שלום פרלוב מקאיינדאנוו, וילנא תרמ"ב, סוף פרשת אחרי, עמ' 98 (ניו יורק תשעד עמ' קפג).

² **אמרי ברכה**, רבי נחום בראנדווין מבורשטיין, לבוב תרנח, דף קלד עב.

³ **תשב"י על פרשיות התורה**, רבי שרגא פייש פאללאק רב בקהילת וואיטצען, ואץ תרפ"ז, דף נז עב.

⁴ **שושני יעקב**, רבי יעקב אסט, ירושלים תשיט, עמ' קמז.

⁵ **זוהר** חלק ג דף קצה עא: "אבל תלת אינון דאקרון תפלה, (תהלים צ א) תפלה למשה איש האלהים, תפלה דא דלית כגיניה בבר נש אחרא, (שם פו א) תפלה לדוד, תפלה דא איהי תפלה דלית כגיניה במלכא אחרא, תפלה לעני, תפלה איהי, מאינון תלת: מאן חשיבא מכלהו, הוי אימא תפלה דעני, תפלה דא קדים לתפלה דמשה, וקדים לתפלה דדוד, וקדים לכל שאר צלותין דעלמא, מאי טעמא, בגין דעני איהו תביר לבא, וכתוב (שם לד יט) קרוב יהו"ה לנשברי לב וגו', ומסכנא עביד תדיר קטטה בקודשא בריך הוא, וקודשא בריך הוא אצית ושמע מלוי: כיון דצלי צלותיה, פתח כל כוי רקיעין, וכל שאר צלותין דקא סלקין לעילא, דחי לון ההוא מסכנא תביר לבא, דכתיב תפלה לעני כי יעטוף, כי יעטוף מבעי ליה, מאי כי יעטוף, אלא איהו עביד עטופא לכל צלותין דעלמא, ולא עאלין עד דצלותא דיליה עאלת, וקודשא בריך הוא אמר, יתעטפון כל צלותין, וצלותא דא תיעול לגבאי, לא בעינא הכא בי דינא דידונן ביננא, קמאי ליהוו תרעומין דיליה, ואנא הוא בלחודנא, וקודשא בריך הוא אתיחד בלחודוי באינון תורעמין בההיא צלותא, דכתיב ולפני יהו"ה ישפוך שיחו, לפני יהו"ה ודאי". (אך נראה שהכוונה ש"עטיף" הכוונה שהתפלול מתעכבות, ראה רש"י על בראשית ל, מב: ובהעטיף - לשון איחור כתרגומו ובלקשות. (ש.ה)).

⁶ **תפוחי חיים** על טעמי המקרא, רבי חיים אלטר פאנעט מקרלסבורג ואב"ד רמת אביב, ירושלים תשנט.

מטעם 77 לפרשת אחרי רמזים בטעמי המקרא צפרקה

מהספר העתידי **רמזי טעם עם טעם לשב"ח** מאת שלום המאירי, אשמח לתגובות במייל: shalom303@gmail.com

רבי פתחיה אוריאל גוטליב מבאר: כבר נודע בשער בת רבים, על בעל **דברי חיים מצאנז** שהיה מתייחד בחדרו איזה שיעור זמן קודם תקיעת שופר, וכשהתחקו אחריו התגלה שאינו עוסק בכונות ונסתרות כלל רק יושב ועוסק בפלפולה של תורה, בספר "קצות החושן". ולבאר הנהגתו זו נראה ע"פ מה שדרשו חז"ל⁷ על פסוק זה: רבי יודן פתר בכהן גדול בכניסתו לבית קדה"ק חבילות חבילות של מצוות בידו. בזכות התורה, וזאת התורה, ובזכות המילה, זאת בריתי אשר תשמרו. בזכות שבת, אשרי אנוש יעשה זאת וכו", ומונה והולך במדרש עוד כמה ענינים.

על הפסוק (דברים ד, מד): "זאת התורה אשר שם משה לפני בני ישראל", דורשת הגמרא במסכת יומא (עב עב) "זכה נעשית לו סם חיים, לא זכה נעשית לו סם המות", הנצי"ב **בהעמק דבר** (דברים ד, מד) מפרש את הדרשה: "הגמ' הבינה פי' המקרא דלא מיירי בלימוד מה שכבר מקובל⁸ אלא אשר שם משה לחדש הלכות, שזהו חלקו של משה ביחוד, על כן נאמר לשון שם", והדרך להגיע לכך, היא על ידי יגיעה, כפי שכתב עוד הנצי"ב בהרחב דבר בפרשה זו בענין מצות הבדלת ערי מקלט על ידי משה, שהיה משה מעיין בהלכות אלו ומתייגע בהם עוד בטרם נכנסו לארץ ובא לידי הלכה למעשה [יעו"ש בהרחבת דבריו].

והנה מטבע הלשון "זאת" לענין תלמוד תורה, מצינו גם בפרשת חוקת (יט, יד) וכדדרש ריש לקיש במסכת שבת (פג עב) "אמר ר"ל אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שממית עצמו עליה, שנא' זאת התורה אדם כי ימות באהל", דרשה זו משלימה את דברי חז"ל ביומא הנ"ל, וכדברי הנצי"ב שהביטוי "זאת התורה", מורה על יגיעתה של תורה כדי לפלפל ולחדש בה. נמצא שכה"ג הנכנס לקדה"ק ובידו זכות התורה, לא מדובר בלימוד גרידא אלא בתורה של "ממית עצמו עליה", וכרמוז בטעם של תיבת **בְּזֵאת** שהוא "תביר", מלשון **מיתה** כמבואר בב"ק (נד עא) לענין כלים **ששירתן** זו מיתתן.

ויובן היטב מעתה דרשת חז"ל בהוריות לענין ממזר ת"ח שקודם לכה"ג עם הארץ, "א"ר אחא בר חנינא דאמר קרא יקרה היא מפנינים מכה"ג הנכנס לפני ולפנים", שהרי הזכות הראשונה והעיקרית⁹ שבזכותה נכנס כה"ג לפני ולפנים היא זכות התורה כדברי המדרש הנ"ל.

ובהלכות שופר אמרו בש"ס (ר"ה כו עא) ששופר של פרה פסול לרבנן, משום שאין קטיגור נעשה סניגור כשם שאמר רב חסדא שאין כה"ג נכנס ביוה"כ לקדה"ק בבגדי זהב מטעם זה, ופריך "והא איכא בגדי זהב מבחוץ"? ומשני "מבפנים קא אמרינן", ופריך "שופר נמי מבחוץ הוא"? ומשני "כיון דלזכרון הוא כלפנים דמי". שמענו שתקיעת שופר היא בבחינת כניסת פנים של כה"ג ביוה"כ, וא"כ כשם שכה"ג נכנס לפנינים בזכות פלפולה, יגיעתה וחידושה של תורה, גם לתקיעת שופר יש לבוא עם זכות פלפולה ויגיעת התורה, **כהנהגת הדברי חיים מצאנז**. והדבר נרמז היטב בפרשת אמר (ויקרא כג, כד) בפסוקי מצות שופר "בְּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ", **קדמא ואזלא מנח רביעי**, הבא לקיים מצות שופר **יקדים וילך** לפני קיום המצוה כדי להניח חמת ד' העלולה לבוא בשעת הדין כשישב על כסא מלכותו ביום ההמלכה, ע"י שיעסוק בעמלה ויגיעתה של תורה הנרמז ב"רביעי", לשון רביעה, כלשון רביעה האמור בגשם המרביץ את הארץ¹⁰, ומצינו לשון רביעה בעמלי תורה בברכת יעקב ליששכר "יששכר חמור גרם רבץ בין המשפתים".

גם טעמי **זאת** (יתיב) **התורה** (זקף קטן) אדם פי ימות באהל (במדבר יט, יד), יבוארו להאמור, שהם- "יתיב קטן", **יתיב** רומז על **ישיבה** שם ממית עצמו על התורה, כדאיתא בסוף **נדה** (ע, ב), "מה יעשה אדם ויחכם ירבה **בישיבה** וימעט בסחורה", "**קטן**" התורה מקטינה את כל הדרגות הגבוהות ביותר, שהרי יקרה היא מפנינים, מן כניסה לקדה"ק ותקיעת שופר וכו"ל.

⁷ ויקרא רבה כא, ו, הובא ברמב"ן ריש פרשת אחרי (טז, ג).

⁸ כלומר שהתקבל במסורת.

⁹ כי לשון "זאת" ביחס לתורה נכפלה פעמיים בתורה, ואילו שאר מצוות שנזכרו במדרש רק פעם אחת נאמר בהם "זאת".

¹⁰ כגון תענית ו עב, משנה שביעית פ"ב מ"י.